

Choroby tarczycy

Tarczyca to niezwykle ważny organ ludzkiego ciała. Zaburzenia tego gruczołu wpływają negatywnie na zdrowie, samopoczucie i jakość życia.

Specjaliści oceniają, że problem z tarczycą, na całym świecie, ma ponad 300 mln ludzi, ale nawet połowa z nich o tym nie wie. W Polsce endokrynolodzy szacują, że problemy z tarczycą może mieć nawet 22% społeczeństwa, przede wszystkim kobiety.

Co to jest tarczyca?

Tarczyca to niewielki gruczoł, położony u podstawy szyi, kształtem przypominający motylka, który produkuje i wydziela do krwi trzy hormony:

- tyroksynę (oznaczoną symbolem T4)
- trójiodotyroninę (oznaczoną symbolem T3)
- kalcytoninę

Hormony te zapewniają prawidłowe działanie wszystkich tkanek i narządów. Odpowiednia podaż jodu, pierwiastka niezbędnego do syntezy hormonów tarczycy, jest kluczowa dla właściwego funkcjonowania tego gruczołu.

Zaburzenia czynności tarczycy

Istnieją dwa podstawowe typy zaburzeń czynności tarczycy:

- niedoczynność
- nadczynność

Wśród innych często występujących nieprawidłowości w budowie i funkcjonowaniu tego gruczołu znajdują się:

- wole obojętne
- guzki tarczycy
- zapalenia tarczycy, ze szczególnym uwzględnieniem autoimmunologicznej choroby Hashimoto
- rak tarczycy

Niedoczynność tarczycy

Niedoczynność tarczycy (hipotyreoza) to jedno z najczęściej występujących zaburzeń tego gruczołu. Pełnoobjawowa niedoczynność tarczycy dotyczy 5-7% dorosłych kobiet i 1% mężczyzn. Natomiast jej utajona postać występuje nawet u 10% populacji. Na hipotyreozę aż pięciokrotnie częściej zapadają kobiety niż mężczyźni. Hipotyreoza pojawia się wtedy, gdy tarczyca nie jest w stanie wyprodukować wystarczającej ilości hormonów T3 i T4.

Główne objawy niedoczynności tarczycy:

■ Zmęczenie/senność	■ Zaburzenia miesiączkowania
■ Nietolerancja zimna	■ Niepłodność
■ Pogorszenie pamięci	■ Bóle kostno-stawowe
■ Zwiększenie wagi ciała	■ Sucha, łuszcząca się skóra
■ Zaparcia	■ Łamliwość włosów i paznokci
■ Wolna czynność akcji serca	■ Osłabienie libido
■ Depresja	

Nadczynność tarczycy

Nadczynność tarczycy (hipertyreoza) polega na nieprawidłowej, zwiększonej syntezie i uwalnianiu hormonów: tyroksyny i trójiodotyroniny, co prowadzi do ich podwyższonego stężenia we krwi i w efekcie przyspiesza metabolizm organizmu. Na nadczynność tarczycy choruje ok. 2% dorosłych w Polsce i jest to druga po cukrzycy najczęściej występująca choroba endokrynologiczna. Zapada na nią cztery razy więcej kobiet niż mężczyzn.

U 70% chorych z hipertyreozą przyczyną nadmiernej produkcji hormonów tarczycy jest choroba genetyczna Gravesa-Basedowa.

Główne objawy nadczynności tarczycy:

- Chudnięcie
- Przyspieszenie pracy serca
- Rozdrażnienie, nerwowość, niepokój
- Uczucie osłabienia
- Drżenie rąk
- Częste oddawanie stolca
- Kłopoty ze snem
- Potliwość
- Skąpe rzadsze miesiączki

Tak jak w przypadku niedoczynności tarczycy, nieleczona nadczynność nie tylko pogarsza jakość życia chorych, ale przede wszystkim może mieć poważne konsekwencje takie jak: zaburzenia rytmu, a nawet zawał serca czy zwiększone ryzyko u kobiet po menopauzie zachorowania na osteoporozę.

Zapalenia tarczycy

Zapalenia tarczycy stanowią zróżnicowaną grupę chorób, które objawiają się często bólem szyi promieniującym do uszu i zuchwy, powiększeniem gruczołu tarczowego oraz zaburzeniem jego czynności.

Przyczyny zapalenia tarczycy mogą być rozmaite:

- infekcje bakteryjne, wirusowe, grzybicze
- choroba autoimmunologiczna (najczęściej w postaci choroby Hashimoto – choroba ta dotyka 1% populacji Polski, jest to najczęstsza choroba tarczycy u kobiet w wieku rozrodczym)
- urazy fizyczne

Rak tarczycy

Rak tarczycy jest chorobą rzadką i najczęściej występującą w postaci twardego guza. Stanowi zaledwie 1% wszystkich złośliwych nowotworów. W Polsce zapadalność na raka tarczycy wynosi: 4,3/100 000/rok wśród kobiet i 1,1/100 000/rok wśród mężczyzn.

Rak tarczycy nie powoduje zaburzeń samej czynności tarczycy - nie prowadzi ani do niedoczynności, ani do nadczynności gruczołu tarczowego.

Wśród objawów nasuwających podejrzenie nowotworu tego gruczołu znajdują się:

- obecności guzków w obrębie gruczołu, z tendencją do rozrastania
- chrypka wynikająca z podrażnienia strun głosowych
- powiększone węzły chłonne szyi
- duszność
- zaburzenia połykania.

Nie ma jednej metody leczenia, która byłaby najlepsza dla wszystkich chorych. Decyzję o wyborze leczenia konkretnego chorego podejmuje lekarz na podstawie rodzaju i intensywności objawów, wyników badań, wieku pacjenta i ewentualnie chorób współistniejących.

Opracowała: mgr Joanna Janicka, specjalista zdrowia publicznego
Materiały źródłowe:

Khan A, Muzaffar M, Khan A, et al. Thyroid Disorders, Etiology and Prevalence. J Med Sci. 2002;2:89-94.

Canaris GJ, Manowitz NR, Mayor G, et al. The Colorado thyroid disease prevalence study. Arch Intern Med. 2000;160:526-34.

M. Kurowska, J.S. Tarach, J. Malicka, A. Dąbrowska Choroby tarczycy w autoimmunologicznych zespołach wielogruzołowych.

4. American Thyroid Association www.thyroid.org www.tarczycza.pl